

Ik woon hierboven en verwelkom de mensen die de berg op klimmen.

Sommigen zijn op weg naar een bestemming, anderen zwerven gewoon een beetje door de bossen. Er zijn heel veel paden die naar boven leiden, het pad dat hiervoor langsloopt is er een tussen vele, misschien het meest bochtige. Sommige mensen lopen stug door, zonder acht op me te slaan, anderen blijven verwonderd staan.

‘Wat is dat hier, een berghut? Iets voor toeristen?’

Ze begrijpen het niet.

‘Krijgt u iets van mij?’ vragen ze me als ik ze, behalve water, ook een glas wijn aanbied.

‘U betaalt met het geschenk van uw bezoek,’ antwoord ik.

Sommigen lachen een beetje en proberen te begrijpen hoe het zit. Anderen drinken snel hun glas leeg en gaan ervandoor zonder om te kijken, alsof ze achtervolgd worden door een onzichtbaar gevaar.

Maar soms zijn er mensen die terugkomen. Niet omdat ze de berg zo mooi vinden, maar uit verlangen naar deze kamer, waar het haardvuur brandt. De meesten doen alsof hun komst toevallig is en verzinnen smoesjes: ‘Ja, ik was in

de buurt, dus... Ik was paddenstoelen aan het zoeken hier dichtbij... Ik wilde eigenlijk aan de andere kant omhoog, maar ik ben verkeerd gelopen...'

Degenen die terugkomen zijn meestal de mensen die met een glimlach mijn water en wijn hebben geaccepteerd. Van de mensen die zijn weggevlucht, zie ik er veel minder terug, en als dat toch gebeurt, proberen ze hun komst heel omstandig te rechtvaardigen. Er was er zelfs een die tegen me snauwde: 'Ik heb eigenlijk helemaal geen tijd voor dit soort gedoe!'

'Waarom bent u dan gekomen?' vroeg ik. 'Dit is een plek waar tijd geen rol speelt.'

Maar er zijn er ook die langskomen en hun hele hart bij me uitstorten.

'Vader, troost me toch,' zei ooit een vrouw aan het eind van haar relaas.

'Ik ben geen priester,' antwoordde ik.

Meteen stond ze op. 'Waarom heb ik u dit allemaal dan verteld?'

'Dat weet ik niet.'

'Misschien bent u wel gewoon een oplichter,' schreeuwde ze toen ze de deur uit liep.

'Wat had u dan gewild dat ik was?' antwoordde ik, maar mijn woorden kaatsten terug tegen de planken van de dicht-gesmeten deur.

In de zomer gebeurt het vaak dat mensen mijn schapen zien en vragen: 'Verkoopt u ook kaas? Van die lekkere zuivere?'

'Ik weet niet of hij lekker is,' antwoord ik, 'maar als u wilt, mag u hem proeven.'

Ze vinden het jammer als ik zeg dat ik alleen kaas maak voor eigen gebruik. Om het goed te maken geef ik ze dan een stuk mee naar huis.

‘Graag, maar dan wil ik er wel voor betalen,’ zeggen de meesten.

‘Dat hoeft niet.’

‘Jawel, ik sta erop.’

‘Nou goed, als u dat prettiger vindt...’

‘Maar u bent helemaal geen schapenhoeder.’

‘Als ik bij de schapen ben, ben ik een schapenhoeder.’

‘Oké, maar daar leeft u niet van.’

‘Als ik kaas eet, leef ik ervan.’

‘En als u niet met de schapen bezig bent, wat doet u dan, wat is uw eigenlijke beroep?’

‘De dingen verbouwen waarvan ik leef.’

‘Is dat alles?’ vragen ze dan verbaasd. ‘Dat is toch geen echt beroep!’ En sommigen zeggen lachend: ‘Wat een geluksvogel bent u! Ik zou ook wel hier op die berg willen wonen!’

Als je ver van de bewoonde wereld leeft, gaan vooral wat zwakkere geesten over je fantaseren.

Toen ik hier nog niet lang was, kwam er vaak een oude man naar boven. Met snelle passen liep hij me tegemoet, en minstens zo snel was zijn manier van spreken. Hij begroette me niet en wilde nooit binnenkomen. Zodra hij me zag, begon hij te schreeuwen: ‘Ik weet wel wat voor iemand u bent, u bent een viezerik, u zit hierboven om seksorgies te kunnen houden! Maar ik trap er niet in, ik trap er niet in. Als iemand zich zo afzondert, moet het wel een viespeuk zijn! Gewone mannen hebben vrouwen, kinderen, die zitten niet in het bos op slachtoffers te wachten! Het is een schande! Smeerlap!’ Zo stond hij een tijdje te schreeuwen en verdween dan, vergezeld door de demon van zijn obsessie, weer in het bos.

In het begin vond ik het moeilijk om te accepteren dat

mensen zo'n sterke behoefte hebben je in een hokje te plaatsen. Als er geen bijvoeglijk of zelfstandig naamwoord is om je ergens bij in te delen, besta je niet. Later ben ik eraan gewend geraakt. Toen zag ik in dat deze classificering hoort bij de menselijke natuur. Als ik weet wie je bent, weet ik hoe ik me ten opzichte van jou moet gedragen, maar als je iemand zonder bindingen bent, iemand zonder duidelijke rol, dan weet ik niet meer wat ik moet denken. Dan ben je naakt, en treed je naar voren in al je naaktheid. En op naaktheid volgt schandaal.

Allemaal dragen we een etiket dat ons bestaan mogelijk maakt en dit etiket is ons reddingsvlot. Met het vlot kunnen we boven water blijven in de hectiek van het dagelijks leven, met dit vlot lukt het ons zonder gek te worden uiteindelijk het estuarium te bereiken.

Lieve Nora, gisteren heeft het voor het eerst flink gesneeuwd.

's Middags ben ik de deur uit gegaan, naar het bos. Als het heeft gesneeuwd, is alles veranderd, de natuur lijkt dan wel in een soort verwondering gehuld. Ook een geluid van heel dichtbij lijkt van ver te komen. Maar meer nog dan de geluiden zijn het de echo's daarvan die we horen. Opeens openbaart zich het meestal verborgen leven van de bewoners van de natuur. Daar hebben twee hazen elkaar achternagezeten, een stukje verder zie je waar een eekhoorn heeft gelopen, onder die pijnboom is een marter omgedraaid waarna hij de andere kant is op gegaan.

Overall zijn sporen, sporen van dieren en van mij. Even stelde ik me gisteren voor dat naast de mijne ook de jouwe waren afgedrukt.

Kun je je onze eerste grote bergtocht nog herinneren? We hadden onze tent opgezet – een sterke, Tsjechische tent, die ik had gekocht van mijn spaargeld – op een vlak stuk grond net onder de puinhelling van de top. Rondom stonden bergpijnboomen en heel veel rododendrons. Het was september. In plaats van te slapen hebben we de hele nacht gepraat. De hemel was ongelooflijk helder en recht boven

ons stond de volle maan. Bij het eerste ochtendgloren wilde je naar buiten. Je dacht het geluid van een adelaar te horen en de eerste kans in je leven om een adelaar te zien, wilde je je niet laten ontgaan.

Ik liep je achterna, we gingen op een rots zitten. Vrijwel onmiddellijk zagen we de roofvogel. In het heldere licht van de ijsskoude dageraad zweefde hij met gespreide vleugels rond en slaakte af en toe een kreet. Maar plotseling voelde hij kennelijk een opwaartse luchtstroom, want hij steeg in één keer naar grote hoogte en verdween uit het zicht. Toen sloeg je heel stevig je armen om me heen. Je neus was ijsskoud, je handen waren ijsskoud, de eerste zonnestrallen die over de bergtoppen kwamen schitterden glorieus.

‘Zou dat bestaan: “voor altijd”?’ vroeg je.

Nog krachtiger drukte je je tegen me aan. Onder de dikke laag van T-shirts, truien en windjacks voelde ik hoe vol leven en warmte je tengere lichaam was.

“Voor altijd” is het enige wat bestaat,’ zei ik.

Maar hier op de berg is de nacht een dikke inkt, waar alles in opgaat. De bomen verdwijnen, de horizon in de vallei verdwijnt, de stal, de slee, de afrastering van de moestuin. Vormen vervagen en geluiden veranderen. De roodborstjes, de merels, de eksters en de kraaien trekken zich terug op de bevroren takken. In het stro vlijen de lammeren zich tegen hun moeder zonder nog te blaten. Alleen hun ademhaling verbindt ze – twee kleine wolkjes adem. En ook wasemt er adem uit hun vacht, die opstijgt als damp van de aarde in maart, wanneer de sneeuw begint te smelten en de hemel alles weer kan verwarmen. Ook de nacht heeft zijn bewoners en dat zijn bewoners zonder gezicht. De doorringende roep van een ransuil, de scherpe kreet van een

steenuil. In de verte hoor je af en toe het eenzame gehuil van wolven, vermengd met de droge blaf van vossen die rond woonhuizen schuimen. En als het wat minder donker begint te worden, weerklinken op de bevroren grond de hoefjes van herten en hoor je hun luide geloei, dat voorafgaat aan de paring.

Zodra het licht begint te worden, maak ik water warm op het fornuis en ga ik met een gevulde kan naar de schaapskooi. De schapen liggen dan nog allemaal in het stro genesteld, dicht opeen om warm te blijven. Ze zijn al jaren bij me en elk van hen heeft een naam. Ze herkennen mijn stem al van verre en ze beantwoorden mijn roep met zacht geblaat. De lammetjes – hun vacht nog spierwit – koesteren zich tussen de poten van hun moeder. Met hun snuit stoten ze hun moeder telkens zachtjes even aan, wat zij beantwoordt met likken op hun kopjes. Later, als ik de staldeur voor ze heb opengezet, dartelen ze naar buiten en beginnen te spelen: in volle vaart rennen ze dan een omgekeerd op het erf liggende kruiwagen op en af.

Met het water dat ik uit huis heb meegenomen laat ik het ijs in hun drinkbak smelten en hun trog vul ik met voer. Ze zijn dan nog een beetje slaperig en het lijkt ze niet zo te interesseren. Vervolgens laat ik mij neer op het melkkrukje en blijf zo een tijdje rustig bij ze zitten.

Ergens in het stro ritselt een muis en bij het raam verschijnt een verkleumd roodstaartje. De ruiten zijn platen ijs en mijn adem vormt, net als die van de schapen, wolkjes stoom.

Diepe rust ervaar ik als ik bij de dieren verkeer. Tussen al dat stro en in die warmte voel je rondom toewijding en vertrouwen.

Misschien heb ik het je nooit verteld, maar als kind wilde ik het allerliefste iets met dieren doen. 'Als ik groot ben wil ik een stal hebben!' zei ik op een dag tegen mijn ouders. Er viel een onverwachte stilte in de kamer. Meestal willen kinderen een auto, een vliegtuig, of dromen ze ervan een held te worden. 'Wil jij veehouder worden?!' vroeg mijn vader verbaasd. Mijn moeder keek me met grote ogen aan: 'Met een koe?'

'Ja, met een koe en een kalf, en ook met schapen.' Mijn ouders kwamen niet meer terug op het onderwerp en na hun weinig enthousiaste reactie hield ook ik mijn hartenwens verder stilletjes voor me.

Wat ik niet had verteld was dat ik, toen ik een keer aan het fietsen was op het land rond het huis van mijn grootouders, uit nieuwsgierigheid een gebouwtje was binnengekomen dat eruitzag als een ruïne en opeens geheel onverwacht voor een koe stond. Waarschijnlijk was ze nog maar een paar uur daarvoor bevallen; tussen haar poten lag, met de nog dromerige ogen van een wezen dat net uit een andere wereld is gekomen, een kalfje. Toen de koe mij zag verschijnen, blies ze hard door haar neus, als om te zeggen: blijf op een afstand, kom niet te dicht bij mijn kleine; je mag kijken, maar niet hem aanraken. Er school geen enkele bedreiging in die blik, eerder waardigheid, trots, zelfverzekerdheid. Haar neus was nat, haar ogen met lange wimpers waren zwart, stralend en diep.

We waren daarbinnen slechts met z'n drieën, maar het was alsof tussen die drie blikken van ons zich even het hele universum had samengebaldd, alsof mijn versplinterde leven voor een ogenblik weer samenviel tot een eenheid.

Er was verwondering daar, verbazing en kracht.

Er was ontvankelijkheid daar, toewijding en warmte.

Er waren vragen en antwoorden daar, die samenkwamen in één ademtocht.

En om die reden had ik, toen ik weer thuis was, met de naïveteit van mijn tien jaar triomfantelijk uitgeroepen dat ik een stal wilde hebben.

Er is zoveel over mezelf dat ik je nooit heb verteld. We waren nog zo jong, zo vol van enthousiasme voor de tijd waarin we leefden. Er was het heden – de tijd van onze liefde – en de toekomst, de tijd die we in de komende jaren met z'n tweeën zelf vorm zouden geven: werk, een huis, kinderen. We waren vast van plan de wereld beter achter te laten dan we hem aangetroffen hadden. Alles wat achter ons lag was van geen enkel belang, we waren ervan overtuigd dat onze hartstocht en liefde elk obstakel zouden overwinnen.

Jij vergeleek ons leven altijd met water dat stroomt. 'Nu zijn we een bergbeek,' zei je dan, 'onstuimig schieten we vooruit, springen we over steenmassa's heen, vormen we watervallen; ons kolkende geraas vult de hele omgeving, van de bergtop tot het dal. Maar op een dag worden we rivieren in vlak land – bedaard, gezwollen, lui – en verstommen we, dan hoor je alleen nog het gefluit van de wind die door de wilgen strijkt.'

'Is dat saai?'

'Nee, dat is de natuur.'

's Nachts in bed, starend naar het plafond, speelden we vaak 'Welke-rivier-wil-je-zijn?' 'Wil jij de Dora Baltea zijn?' vroeg ik aan je. Waarop jij in de dekens begon te trappelen en riep: 'Nee! Niet de Dora Baltea!' Die vond je te klein, te bescheiden en daarbij stond het idee je tegen uit te komen in de Po. 'Ik wil geen zijrivier zijn,' zei je. 'Ik wil een rivier zijn die direct in zee uitstroomt.'

Jouw ideaal was de Amazone. Uren kon je me vertellen over de schitterende fauna die je waarnam op je tocht: vlin-ders, papegaaien en roze dolfijnen, die tegen je stroom in zwommen.

Maar als ik zei dat ik de Wolga wel wilde zijn, griezelde je genietend. 'Hoe kun je dat nou willen? Daar zijn alleen maar steppen, sneeuw en ijsschotsen.' En dan ging je plagen: 'Misschien wel omdat je eigenlijk een soort ijsmanne-tje bent.'

'Je had zeker liever een Afrikaanse rivier gehad,' zei ik terwijl ik mijn armen om je heen sloeg.

Eén keer, toen ik je de Timavo suggereerde, keek je sip. 'Niet de Timavo! Dat is een rivier die onder de grond verdwijnt. Ik houd niet van dingen die verdwijnen.'

'Ik ook niet. Maar je denkt toch niet dat ik ooit zal verdwijnen?'

'Misschien wel, omdat ik saai ben,' antwoordde je terwijl je in lachen uitbarstte.

'Jij zult eerder genoeg van mij krijgen.' Ik wist heus wel dat ik geen greintje creativiteit bezat.

'Ach, alle mannen zijn saai,' snoof jij. 'Dat weten we al sinds Adam. En hoe ouder ze worden, des te saai.'

'En dus?'

'Jij mag van mij gewoon niet saai worden.'

'En als ik 's zondags, terwijl ik met jou hand in hand aan het wandelen ben, op een radiootje de wedstrijden ga volgen?'

'Nou, dan vlucht ik naar de andere kant van de wereld, dan word ik geen rivier maar waterdamp. Dan word jij op een ochtend wakker en vind je op mijn plaats een lege bed-ding.'

In die lange eenzame winters heb ik me vaak afgevraagd hoe de wereld om me heen zou zijn als die nog gezien werd door jouw ogen. Toen ik zei: 'Ik ben een saaie man,' sprak ik de waarheid. Jij was voor mij een slangenbezweerder, als je begon te spelen, kwam ik uit de mand. Maar zonder jouw muziek werd mijn denkwereld zo klein als die van een reptiel.

Jouw fantasie was in staat ook het meest banale om te toveren tot iets schitterends. Ik daarentegen heb altijd met een onderzoekende blik naar de dingen gekeken. Ik heb de neiging de diepte in te gaan, de aarde om te woelen, te graven, op de tast en de reuk mijn weg te vinden, in plaats van te bepalen wat de werkelijkheid is. Zo probeer ik te ontdekken wat er schuilgaat onder de banaliteit van alledag. Ik denk dat dit mij tot een goede arts heeft gemaakt. En het is ook de verklaring voor het feit dat ik hier op de berg nooit echt alleen ben. Altijd ben ik in gezelschap van mijn gedachten, die alles om me heen ontleden met de nauwgezetheid van een entomoloog.

Tussen de bomen door kan ik een blik werpen op het dal, op de nacht van de mensen daar. Een paar huizen liggen verspreid langs de berghelling – kleine lichtjes die pinkelen in het donker en af en toe worden gekruist door de koplampen van een auto. Verder naar beneden sluiten de lichten zich steeds meer aaneen en vermengen zich met het schijnsel van straatlantaarns. Geluid bereikt me maar weinig uit die nacht van de mensen. Een claxon, het piepen van remmen, de verre echo van een kerkklok. In de winter zou ik genoeg hebben aan de geluiden die opstijgen om te weten welke dag van de week het is. Vijf dagen per week stopt het onregelmatige gebrom van auto's als het duister invalt. Maar vrijdags en zaterdag wordt het motorlawaaï

na etenstijd juist intenser – met af en toe een enkel erbovenuit schietend geronk – tot het alweer licht wordt. Met zoveel mogelijk mensen in één auto spoedt iedereen zich naar discotheken en nachtclubs. Lol maken, dat lijkt inmiddels de enige, de verplichte invulling van onze vrije tijd.

Nog een maand, dan is het Kerstmis. Van hierboven kan ik de grote ster zien die is opgehangen in de hoofdstraat van het dorp, en ook het hele lint van witte lampjes dat er, om de ster te verbinden met andere, naartoe leidt en erachter weer verder loopt. Een veelkleurige optocht van lichtjes tooit ook de huizen, de zomervilla's, de boerderijen. Sparrenbomen staan als op hol geslagen stoplichten te knippen in het donker, naast gewone heesters, rozenstruiken of appelbomen die ook zijn volgehangen met lampjes. Wie geen bomen heeft behangt zijn balkonhek met lichtjes, het smeedwerk voor zijn ramen of zijn vensterbanken. Alles wat gewoonlijk is gehuld in een discrete duisternis, straalt in deze nachten voluit en verlicht ook de hele omgeving.

Wanneer de nacht de middagen begint op te slokken, merken we op een bepaald moment dat we het licht gaan missen. En dus komen de valleien, de heuvels en het land in het teken van dit gemis te staan. Steeds wonderbaarlijker en drukkere lichten verlenen de ingetogen atmosfeer van de winter de vrolijke aanblik van een dorpsfeest.

Wat wordt er eigenlijk gevierd? Niemand weet het meer, niemand kan het zich herinneren.

Meer dan een viering lijkt het op een vorm van verzet. We verzetten ons tegen het donker, we proberen weerstand te bieden tegen de onkenbare nacht die een plaats heeft diep binnen in ons allen, tegen de duisternis die ons allen vroeg of laat wacht.

In de lente en zomer is het overdag niet moeilijk dat spook op afstand te houden. Alles baadt dan in het licht. Maar als de zon zich terugtrekt en het donker op ons neerdaalt met zijn ijsskoude vingers, als die vingers ons beginnen aan te raken en ons wijzen op onze kwetsbaarheid, wordt alles veel moeilijker. We zijn uiterst tere glazen ballen, een heel klein tikje is genoeg om ons in scherven uiteen te doen vallen. Hoeveel tijd zal er nodig zijn om uit die scherven weer een mooie, glanzende bal te maken? Een ons onbekende tijd, omdat de brokstukken zich niet meer laten samenvoegen tot de oorspronkelijke vorm. Dus is het licht onze metgezel, onze vriend, ons tegengif. We blijven dicht bij het licht totdat de middagen voorzichtig weer wat helderder worden, totdat de vogels, als de winterstilte is verbroken, weer de lucht vullen met hun kwetterende minnestrijd.